

Toverhazelaars kijken in Arboretum Kalmthout in België

Arboretum Kalmthout staat bekend om zijn winterbloeiers, met name de *Hamamelis*. Op zaterdag 11 februari zijn we, met ongeveer 35 mensen in twee groepen verdeeld, door dit arboretum geleid. De gids van onze groep was directeur en hortulanus Abraham Rammeleloo, de andere groep ging met Claire Herthoge op pad.

De laatste 50 jaar is het geslacht *Hamamelis* behoorlijk uitgebreid met veel mooie bloeiende cultivars. Jelena de Belder, die een grote bijdrage geleverd heeft aan de ontwikkeling van Arboretum Kalmthout, en de kwekers Jan van Heijningen en Wim van der Werf, voor ons bekende personen, hebben hieraan bijgedragen. De belangrijkste soorten zijn *Hamamelis mollis* uit China, *Hamamelis japonica* uit Japan, *Hamamelis virginiana* voornamelijk uit de zuidelijke Appalachen van Noord Amerika en *Hamamelis vernalis* voornamelijk uit het zuidwesten van Noord Amerika en Midden Amerika. Abraham vertelde dat de nog niet zo lang bekende *Hamamelis ovalis* ook een belangrijke soort is. Deze komt voor in het noordoosten van de Verenigde Staten. De soort werd in 2005 door Steve Leonard beschreven. Bij deze soort komen veel roodbloeiende

Hamamelis xintermedia 'Birgit'

Foto: Pierre Theunissen

exemplaren voor, net als bij *Hamamelis vernalis*. Volgens Abraham zijn de eerste *Hamamelis xintermedia* cultivars uit kruisingen van *Hamamelis japonica* en *Hamamelis mollis* voortgekomen. Later zijn daar kruisingen bijgekomen met de andere soorten, waardoor onder andere de rood- en oranje-kleurige cultivars ontstonden. De eerste groep cultivars is ontstaan uit spontane kruisingen van soorten en later is men overgegaan tot gerichte kruising van de soorten om bijvoorbeeld de rode kleuren in de bloemen te krijgen. De oude cultuurvormen bloei-

en in alle tinten geel. De eerste rode cultivar is de *Hamamelis xintermedia* 'Ruby Glow'. Van recentere datum is de *Hamamelis xintermedia* 'Foxy Lady', een goede, rode cultivar die lang haar blad vasthoudt als jonge plant in de winter. Van de oranje-bloeiende cultivars vind ik *Hamamelis xintermedia* 'Aphrodite' de mooiste, maar *Hamamelis xintermedia* 'Fire Blazer' doet er niet voor onder. Wim van der Werf heeft zich de laatste jaren bezig gehouden met laatbloeiende cultivars waarbij ook mooie oranje exemplaren zijn ontstaan. Laatbloeiende cultivars

zijn belangrijk voor de tuincentrums. Tenslotte kopen de consumenten de planten in het voorjaar en dan willen ze er een bloemetje aan zien. Maar over het algemeen bloeien de vroegbloeiende cultivars langer en ook dat is in het belang van de consument. Tijdens de excursie stonden de laatbloeiende cultivars nog niet in bloei. Jan van Heijningen vond destijds al dat er teveel cultivars waren en inmiddels zijn er meer dan 200 cultivars in de namenlijsten bekend, zie ook de publicatie van de checklist van Arboretum Kalmthout uit 2014, https://www.arboretumkalmthout.be/ontdek/hamamelis/benaamde_cultivars.html.

Maar we hebben meer gezien. Abraham wees ons op een *Paulownia kawakamii*. Deze blijft kleiner en compacter dan *Paulownia tomentosa* en de bloemen zijn intenser purper van kleur, waardoor deze beter tot hun recht komen. Mijn ervaring in het gebruik van *Paulownia* is dat de plant het beste tegen een donkere achtergrond geplaatst kan worden, dan komt hij beter uit. We hebben ook stil gestaan bij *Tilia cordata* 'Winter Orange'. Daar was weinig oranje aan te ontdekken, alleen het éénjarig schot liet de kleur zien, niet langer dan enkele centimeters, was oranje. Duidelijk een boom om te kandelaberen en te gebruiken als leilinde met een bijzondere winterkleur. Voor de rozenliefhebbers met een grote tuin is *Rosa roxburghii* een bij-

zonderheid vanwege zijn grote, gele bottels. Verder hebben we de meeste winterbloeiende planten kunnen bewonderen die het in ons klimaat goed kunnen doen. Opvallend hoe goed de *Cyclamen coum* als winterbloeiër het hier doet, met grote bodembedekkende tapijten onder de bomen. Ook *Cyclamen hederifolium* als herfstbloeiër is hier rijkelijk aanwezig en dat op een re-

latief zure grond. Naar mijn weten staan alle *Cyclamen* in de natuur op een kalkhoudende bodem.

Een geweldige, leerzame dag waarop we hebben genoten van de enorme kennis van onze rondleiders Abraham Rammeloo en Claire Herthoge.

Hamamelis ×intermedia 'Fire Blazer'

Foto: Jules Klees

